

JOURNAL OF SOCIAL AND HUMANITIES SCIENCES RESEARCH

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Open Access Refereed e-Journal & Refereed & Indexed

Article Type	Research Article	Accepted / Makale Kabul	30.12.2019
Received / Makale Geliş	15.11.2019	Published / Yayınlanma	31.12.2019

OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLERİN NİTELİKLERİ (NİTEL BİR ARAŞTIRMA)

THE PERSPECTIVE OF SCHOOL ADMINISTRATORS' ON QUALIFICATIONS OF TEACHER (A QUALITATIVE RESEARCH)

Doç. Dr. Veysel OKÇU

Siirt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Siirt / TÜRKİYE,
ORCID: 0000-0003-3807-506X

İbrahim GİDER

Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi, Siirt / TÜRKİYE,
ORCID: 0000-0003-0846-8794

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1713>

Reference: Okçu, V. & Gider, İ. (2019). Okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin nitelikleri (nitel bir araştırma). *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 6(48), 4586-4597.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Siirt il merkezindeki ilkokul, ortaokul ve lise eğitim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin sahip olduğu ve sahip olması gereken nitelikleri belirlemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Siirt il merkezinde bulunan ilkokul, ortaokul ve lise eğitim kurumlarında görev yapan 33 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formlarından elde edilen verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin sahip olduğu olumlu nitelikler bağlamında öne çıkan özellikler alan bilgisi kategorisinde “alanında uzman olma”, mesleki nitelik kategorisinde “öğrenci odaklı olma” ve kişisel nitelik kategorisinde ise “çalışkan olma” bulguları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz nitelikler bakımından öne çıkan mesleki nitelik kategorisinde “disiplin problemi oluşturma” iken kişisel nitelik kategorisinde “derse geç girme” şeklinde belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler bağlamında öne çıkan özelliklerde ise alan bilgisi kategorisinde “alanında uzmanlaşma”, mesleki nitelik kategorisinde “öğrenci odaklı olma” ve kişisel nitelik kategorisinde ise “çalışkan olma” özellikleri ortaya çıkmıştır. Araştırma sonunda öğretmen niteliklerinin geliştirilmesine yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen niteliği, nitelik, öğretmen, okul yöneticisi.

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the qualifications that teachers have and should have according to the opinions of school administrators working in primary, secondary and high school educational institutions in Siirt province. A case study design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study group consisted of 33 school administrators working in primary, secondary and high school education institutions in Siirt province. As a data collection tool, a semi-structured interview form prepared by the researchers was used. Content analysis technique was used in the analysis of the data obtained from the interview forms. According to the opinions of the school administrators, the most prominent features in terms of the positive qualities of the teachers were found in the field knowledge category “being an expert in the field”, professional qualification category “being student-oriented” and personal qualification category “being hard working”. In terms of the negative qualifications of the teachers, it is determined in the occupational qualification category “creating a disciplinary problem” while in the personal qualification category “late class entry”. In addition, the prominent features in terms of the qualifications that teachers should have were in the field knowledge category “specialization in the field”, professional qualification category “student-oriented” and personal qualification category “being hardworking”. At the end of the research, various suggestions were made to improve teacher qualifications.

Keywords: Teacher Quality, Quality, Teacher, School Manager.

1. GİRİŞ

Okullardaki öğretim-öğrenme sürecinin en kritik öğelerinden biri de nitelikli öğretmenlerdir. Tarih boyunca uygulanan tüm eğitim sistemlerinde, sistemin asıl uygulayıcısı konumundaki öneminden dolayı öğretmenlerin rolü ve niteliği hep tartışma konusu olmuştur. Bundan dolayı da, eğitim sistemlerinde öğretmenlerin etkililiği ve verimliliği yadsınamaz bir gerçek olarak sürekli karşımıza çıkmaktadır ve çıkmaya da devam edecektir. Bu bağlamda, Türk eğitim sisteminin amacı, sistemin uygulayıcısı konumundaki nitelikli öğretmenler olmadan/yetiştirilmeden belirlenen amaçlara ulaşılması mümkün değildir. Etkin ve verimli bir eğitim sistemi oluşturmada yapılması gereken en önemli hususlardan biri de öğretmenlerin eğitim-öğretim sürecini etkili bir şekilde yöneten, öğrenciyi merkeze alabilen, teknolojiyi etkin kullanabilen, kendi kişisel gelişiminin yanında çağın getirmiş olduğu yeniliklere göre kendini revize edebilen, kişiler arası iletişim ve etkileşim sağlayan, ulusal ve evrensel değerlerin farkında olan eğitimcilerin yetiştirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Eğitim, sosyo-kültürel ve ekonomik değişimleri etkileyen ve toplumların geleceğine yön veren bir süreç olarak kabul edilmektedir (Özgül, 1973). Eğitim sisteminin dinamosu konumundaki okullar, toplumların gelişmesinde, kalkınmasında ve devamlılığında önemli bir yeri vardır. Bu bağlamda eğitimin en önemli amacı, insan davranışlarında beklenen ve istenilen değişimleri sağlayabilmesidir. Bu nedenle bireylerin davranışlarında meydana gelen değişmelerin tüm toplumu etkilemesi son derece olağan bir durumdur (Bursalıoğlu, 2005). Okul, öğretmenler ile öğrencilerin bir arada bulunduğu öğrenme-öğretim ortamlarıdır. Bu birliktelikte öğrencilerin öğrenme gereksinimleriyle beraber toplumun eğitimden beklentileri karşılanmaktadır. Bu perspektiften bakıldığında okulların temel işlevleri birbirine benzemektedir. Fakat her okulun kendine göre has özellikleri de vardır (Burns ve Howes, 1988: 6). Etkili bir okul, öğrencilerin eğitimsel başarı düzeyleri ile ölçülebilir (Ostroff ve Schmitt, 1993: 345). Başka bir ifadeyle okulun etkililiği ve başarısı bireyin bilgi, beceri ve davranışlarındaki değişim ve gelişimle belirlenir (Purkey, 1985: 353). Ayrıca eğitim sisteminin stratejik konumunda bulunan öğretmenlerin, gerekli niteliklere sahip olması ile eğitim sisteminin kalitesinin paralellik gösterdiği bilinmektedir. Buradan hareketle hiçbir eğitim sisteminin kalitesi öğretmenlerinin kalitesini geçemeyeceği aşikârdır (Türk Eğitim Derneği [TED], 2015).

Sınıfta ve diğer öğrenme ortamlarında verimli ve etkin bir eğitim-öğretim ortamı oluşturma sorumluluğu öğretmenlerdedir. Öğretmenler, öğrencilerde grup bilinci oluşturma, grup uyumunu sağlama ve paylaşılan ortak normları geliştirmek sureti ile etkin ve verimli bir sınıf ve öğrenme ortamı sağlar (Woolfolk ve Nicholic, 1980:403). Öğrenme-öğretim sürecinin düzenlenmesinde, yürütülmesinde ve değerlendirilmesinde sorumlu olmalarıyla beraber öğrenciler ile devamlı bir etkileşim halinde bulunarak öğrencilerin kişilikleri üzerinde de önemli bir etkiye sahip olmalarıdır. Öğretmenlerin yeterlikleri arttığı sürece eğitimin niteliği de artmakta ve daha nitelikli öğrenciler yetiştirilebilmektedir (Gözütok, 1995). Gelişmiş toplumlarda öğretmenler sadece eğitim-öğretim görevini gerçekleştiren teknik bir eleman olmaktan öte, öğrencilere ve topluma rol modeli olacak insanlar olarak görülmektedir. Öğretmenlere yönelik bu toplumsal beklenti, yetkin bir öğretmenin bütün özellikleri ile tanımlanmasını ve öğretmen yetiştirmeye yönelik politikaların uygulanmasını zorunlu kılmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2017). Öğrenmeyi öğrenen, ulusal ve evrensel değerleri benimsemekle beraber programın hedeflerine uygun bireylerin yetiştirilmesi öğretmenlerin en temel görevidir (MEB, 2005). Öğretmenlerin bu süreci etkin ve verimli bir biçimde yönetebilmesi için gerekli bazı niteliklere sahip olmasına bağlıdır (Kösterelioğlu & Kösterelioğlu, 2008). Bu nedenle eğitimin kalitesi büyük ölçüde öğretmenin niteliğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin sahip olduğu nitelikler öğretmenin nitelikleri ile özdeşdir. Öğretmenlerin niteliği eğitim sisteminin işleyişinde ve başarıya ulaşmasında oldukça önemli bir etkiye sahiptir (Köseoğlu, 1994, 2). Öğretmen; öğrenme ve öğretim süreçlerinin esas öğelerinden birisidir. Öğrenci ile etkileşim halinde olan, eğitim-öğretim programını uygulayan, öğretimi yönetmenin yanında hem öğrenciyi hem de öğretimin değerlendirmesini yapan bireydir. Öğretmenin nitelikleri tüm bu süreçlerin niteliğini de doğrudan etkilemektedir (MEB, 2010).

Son yıllarda üzerinde sık sık durulan konuların başında öğretmenlerde bulunması gereken nitelikler gelmektedir. Nitelikli bir öğretmenin sahip olması gereken özellikler bakımından Marson (1990) araştırmasında nitelikli öğretmenlerin duyarlı, dinleme becerisine sahip, empatik yaklaşım gösterebilen, etkili bir ekip çalışması sergileyebilen, danışmanlık becerisine sahip olma gibi nitelikleri önemli bulmaktadır. Eğitim sistemlerinde her geçen gün öğretmenin üstlenmiş olduğu rollerde de artış olmakta ve nitelikli öğretmen yetiştirmenin önemi giderek daha belirgin hale gelmektedir (Demir ve Köse, 2016).

Bu konuda MEB tarafından güncellenmesi yapılan Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri; “mesleki bilgi”, “mesleki beceri” “tutum ve değerler” olmak üzere birbiri ile ilişki ve birbirinin tamamlayıcı olan üç yeterlilik alanı ile bu yeterlilik alanlarının altında yer alan on bir yeterlik ve bu yeterliliklere ilişkin altmış beş göstergeden oluşmaktadır (MEB, 2017). MEB Öğretmenlik Genel Yeterlilikleri alanları; mesleki bilgi yeterlilik alanının genel olarak kapsamı öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip oldukları alan bilgisi, öğretmenlik alan eğitimi bilgisi ve mevzuat bilgisi yeterliliklerini kapsamaktadır. Mesleki beceri yeterlilik alanının genel olarak kapsamı öğretmenlerin sınıf içi ve dışı uygulamaları ile ilgili eğitim-öğretimi planlayabilmesi, öğrenme ortamlarını oluşturabilmesi, öğrenme-öğretme sürecini yönetmekle beraber öğrenciyi izleme ve değerlendirme yeterliliklerini kapsamaktadır. Tutum ve değerler yeterlilik alanının genel olarak kapsamı öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği tutum ve değerlerini içeren, öğrenciye olan yaklaşım, milli, manevi, evrensel değerler, iletişim ve iş birliği ile kişisel ve mesleki gelişim yeterliliklerini kapsamaktadır (MEB, 2017).

Alanyazın incelendiğinde öğretmenler ile ilgili olarak; öğretmen nitelikleri (Oktay, 1991; Yetim ve Göktaş, 2004), öğretmen özellikleri (Taşkaya, 2012), iyi öğretmen olma (Işıktaş, 2015), öğretmenlerin rol model olmaları (Demir ve Köse, 2016), öğretmene ilişkin metaforlar (Ekiz ve Koçyiğit, 2013; Kalyoncu, 2012), öğretmenlerin sosyal statüleri ve ödüllendirmesi (Balci, 1991), öğretmen sorunları (Uygun, 2012), öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsü (Ünsal, 2018) gibi pek çok araştırma yapıldığı görülmektedir. Okullarda etkili ve verimli bir eğitim-öğretim ortamı dizayn etme ve iş görenlere sağlıklı bir çalışma atmosferi oluşturma okul yöneticisinin görevidir (Reitzug, 1989: 52). Ancak alanyazında okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin sahip olduğu ve sahip olması gereken niteliklere ilişkin herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Öğretmenler, okul ortamlarında tutum ve davranışlarıyla rol model olmasının yanında öğrenim gören öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinimsel becerilerinin gelişimine de katkı sağlamaktadırlar. Öğretmenin öğrenim gören bireyler üzerindeki etkisi bu denli önemini korur iken; öğretmenlerin daha nitelikli hale gelebilmesine yönelik sağlıklı bir eğitim politikasına sahip olunması ve bu yönde ciddi çalışmaların yapılması önem arz etmektedir. Çünkü nitelik olarak iyi bir eğitim süzgecinden geçirilmeyen bireylerin gelecekte ciddi problemler yaşamaları kaçınılmaz hale gelebilir. Ayrıca yapılan bu çalışmada, öğretmenlerin sahip olduğu ve sahip olması gereken nitelikleri belirlemede okul yöneticilerinin görüşlerine başvurulmasındaki temel amaç, okulun tüm paydaşlarıyla birinci derecede muhatap ve sorumlu olmasından kaynaklanmaktadır. Sorumlu olduğu misyon gereği, hem okullarda görev yapan öğretmenlerin sahip olduğu nitelikleri hem de iyi öğretmenlerin sahip olması gereken özellikleri belirlemede okul yöneticilerinin görüşleri dikkate değer olarak görülmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, eğitim sisteminin önemli bileşenlerinden olan öğretmenlerin sahip olduğu ve sahip olması gereken niteliklere ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda katılımcılara aşağıdaki soruları cevaplamaları istenilmiştir:

- 1- Okulunuzda görev yapan öğretmenlerde gözlemediğiniz nitelikler nelerdir? Belirtiniz.
- 2- Okulunuzda görev yapan öğretmenlerde bulunmasını istediğiniz nitelikler nelerdir? Gerekçesiyle birlikte izah eder misiniz?

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda eğitim sisteminin önemli bileşenlerinden olan öğretmenlerin sahip olduğu ve sahip olması gereken niteliklerin belirlenmeye çalışıldığı bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmalar gözlem, görüşme ve doküman analizleri gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algı ve olayları doğal ortamında gerçekçi ve bütünsel bir şekilde ortaya konmasına yönelik yürütülen süreçlerin izlenmesi olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45). Durum çalışması deseni ise araştırmacıların bir veya birden fazla durumu derinlemesine incelediği ve bu durumlara ilişkin temaların oluşturulduğu nitel bir araştırma yaklaşımıdır (Creswell, Hanson, Clark Plano & Morales, 2007). Bu çalışmada durum çalışması deseninin tercih edilmesinin sebebi, eğitim sisteminin önemli bileşenlerinden olan

öğretmenlerin sahip olduğu ve sahip olması gereken nitelikleri belirlemede okul yöneticilerinin görüşlerini detaylı bir şekilde araştırmaktır.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılında Siirt ili merkezinde bulunan ilkokul, ortaokul ve lise eğitim kurumlarında görev yapan 33 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında eğitim kurumlarında görev yapan okul yöneticileri ziyaret edilerek, okul yöneticileri ile gönüllük esasına dayalı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerini bazı demografik özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı Okul Yöneticilerinin Demografik Bilgileri

Demografik Özellikler	Frekans	%
<i>Cinsiyet</i>		
Kadın	3	% 9,1
Erkek	30	% 90,9
<i>Öğrenim Düzeyi</i>		
Lisans	22	% 66,7
Lisansüstü	11	% 33,3
<i>Mesleki Kıdem</i>		
1-5 yıl	5	% 15,1
6-10 yıl	6	% 18,2
11 yıl ve üstü	22	% 66,7
Toplam	33	% 100

Tablo 1’de görüldüğü gibi, araştırmada toplam 33 kişi ile görüşme yapılmıştır. Katılımcıların 3’ü kadın iken 30’u ise erkektir. Katılımcıların cinsiyet oranı arasında büyük farklılık bulunmaktadır. Bu durum ülkemizdeki okullarda ve diğer kademelerde görev yapan yönetici pozisyonunda kadın oranının düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin mezuniyet durumlarında; lisans mezun oranı %66,7 iken, lisansüstü eğitim almış okul yöneticilerinin oranı %33,3’tür. Lisansüstü eğitim almış katılımcılar lisans eğitimi almış katılımcıların yarı oranını karşılamaktadır. Bu durum ülkemizdeki okul yöneticilerinin eğitim düzeyindeki genel tabloyu yansıtmaktadır. Katılımcıların mesleki kıdem oranlarına bakıldığında ise 1-5 yıl arası ile 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip katılımcıların oranı birbirine yakın iken 11 yıl ve üstü katılımcıların ise oranı oldukça yüksektir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Görüşme formunda iki tane açık uçlu soru yer almaktadır. Görüşme formunun hazırlık aşamasında, öncelikle görüşme formunda yer alan sorular için ilgili alanyazın taranarak bir taslak form hazırlanmıştır. Daha sonra hazırlanan taslak form iki alan uzmanının görüşü doğrultusunda düzenlenmiştir. Ayrıca soruların okunmasını ve anlaşılmasını güçleştirecek herhangi bir ifadenin olup olmadığının kontrolü için Türkçe dil uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarının dönütleri neticesinde ilgili taslak formda gerekli düzeltmeler yapılmış ve görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorunun araştırmanın amacına uygun ve anlaşılır bir şekilde düzenlendiğini değerlendirmek amacıyla sahada bir (1) okul yöneticisi ile ön görüşme yapılmıştır. Yapılan ön görüşme neticesinde sorunun açık, anlaşılır ve amacına uygun olduğu kanaatine varılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formları okul yöneticilerine dağıtımı yapılmış ve okul yöneticilerinden görüşlerini detaylı bir şekilde ifade etmeleri istenilmiştir. Katılımcılara ortalama 10-15 dakika süre içerisinde görüşme formlarında yer alan soruların ayrıntılı bir şekilde doldurulması istenilmiş ve görüşme formlarının doldurulması esnasında soruların sorulara yönelik dönütler sağlanmıştır. Ayrıca okul yöneticilerinin görüşme formlarında vermiş oldukları yanıtların tutarlılığına bakılmış ve elde edilen bulgular, görüşme yapılan okul yöneticileri ile paylaşılmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma verileri 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılı güz yarısında toplanmıştır. Katılımcı okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde esas olarak yapılan işlemler, birbirine benzeyen verileri belirli kategori ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bu verilerin okuyucunun anlayabileceği bir şekilde

organize ederek yorumlanmasının yapılmasıdır. İçerik analizinde ana amaç, elde edilen verileri açıklayabilecek kavramlara ve bu kavramlar arası ilişkilere ulaşmaktır. Bu yöntemle veriler anlamlandırılmaya ve verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri açığa çıkarılmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227). Bu çalışmada da içerik analizinin aşamaları göz önünde tutularak, okul yöneticilerinin görüşme formlarına vermiş oldukları yanıtların incelenmesi yapıldıktan sonra her forma sayı numarası verilmiş ve görüşme formunda bulunan veriler Word programına aktarımı yapılmıştır. Daha sonra okul yöneticilerinin görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri ifadelerin benzerliklerine göre gruplandırılmaları yapılarak temalar oluşturulmuş ve ifadeler uygun temaya yerleştirilmesi yapılmıştır. Bu işlemlerden sonra tablolaştırılarak görsel hale gelen kavramlar, temalar ve ilişkilerin yorumlanması yapılarak çeşitli sonuçlara varılmıştır. Ayrıca çalışmada okul yöneticilerinin görüşlerinin frekansı çıkarılmış ve okul yöneticilerinin görüşlerini yansıtmak için de katılımcıların belirtmiş oldukları ifadelerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Alıntılar yapılırken görüşme yapılan okul yöneticilerinin isimleri yerine okul yöneticisi 1 (OY1), okul yöneticisi 2 (OY2) okul yöneticisi 3 (OY3) vb. şeklinde kısaltmalarla kodlama işlemi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinden elde edilen verilere dayalı olarak aşağıda bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Okul Yöneticilerine Göre Öğretmenlerin Sahip Olduğu Olumlu Niteliklere İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin alan bilgisi, mesleki ve kişisel nitelik kategorilerine ilişkin olumlu nitelikler Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Okul Yöneticilerine Göre Öğretmenlerin Sahip Olduğu Olumlu Niteliklere İlişkin Bulgular

Kategori	Tema	f
Alan Bilgisi Niteliği	1- Alanında uzman olma	6
	2- Alanındaki yenilikleri takip etme	1
Mesleki Nitelikler	1- Öğrenci odaklı olma	8
	2- Etkili iletişim kurabilme	7
	3- Mevzuat hükümlerine uyma	7
	4- Veli ile etkileşimde bulunma	6
	5- Mesleki donanımına sahip olma	4
	6- İşbirliği halinde olabilme	3
	7- Çözüm odaklı olma	3
	8- Akademik donanımına sahip olma	3
	9- Teknolojiyi etkin kullanabilme	2
	10- Rol modeli olma	1
	11- Anlatım yöntemlerinde etkili olma	1
	12- Sınıf yönetme becerisi kazanma	1
Kişisel Nitelikler	1- Çalışkan olma	11
	2- Kıdemli olma	4
	3- Adil olma	3
	4- Sevecen olma	2
	5- Yerel bölgeden olma (devamlılık)	2
	6- Merhametli olma	1
	7- Sabırlı olma	1
	8- Dürüst olma	1

Yukarıdaki Tablo 2’de okul yöneticilerinin vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde, öğretmenlerin alan bilgisi kategorisinde “alanında uzman olma” ve “alanındaki yenilikleri takip etme” özellikleri takip etmiştir. Öğretmenlerin mesleki nitelik kategorisinde frekans değeri en yüksek olan yanıtların başında sırasıyla “öğrenci odaklı olma”, “etkili iletişim kurabilme” ve “mevzuat hükümlerine uyma” şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır. Son olarak öğretmenlerin kişisel nitelik kategorisinde ise frekans değeri en yüksek olan yanıtların başında sırasıyla “çalışkan olma”, “kıdemli olma” ve “adil olma” şeklinde görüşler belirlenmiştir.

Okul yöneticilerinin öğretmenlerin sahip olduğu olumlu nitelikler bakımından hem alan bilgisi hem mesleki hem de kişisel nitelik kategorilerine ilişkin verdikleri yanıtlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

“Öğretmenlik mesleğine uygun davranışlar sergilerler. Öğrencilere hedef kazandırmaya çalışırken yakın çevreden ve günlük hayattan örnekler sunarlar. Öğrencinin akademik başarısının yanında davranış ve disiplin konularına da dikkat çekerler.” OY15

“Öğretmenler alanlarında sorgulayıcı bakış açısının yanında kuramsal ve olgusal bilgiye sahiptirler.” OY23

“Pedagojik olarak donanımlı ve alanlarına hakim öğretmenlerdir.” OY5

“Öğretmenler arasında etkili bir iletişim var. Mesleğe karşı ilgi ve alakaları yüksek. Etkili bir öğrenme ortamının oluşması için gayretli bir çalışma içerisindedirler.” OY4

“Tüm çocuklara eşit mesafede davranan, problem çözme odaklı, sabırlı, eğlenceli, gerektiğinde işbirlikçi ve çocuğu dinleyen öğretmenlerimiz bulunmaktadır.” OY17

“Okulumuzdaki öğretmenler mesleki yeterlilik anlamında problemler yaşasa da işini yapmaya gayret göstermektedir. Uyum/oryantasyon problemleri bir nebze olmakla beraber genel itibariyle mevzuata uygun hareket ederler.” OY6

“Görev yaptığım okulda öğretmenlerin uyumlu ve diyaloga açık olması gözlemlediğim başat nitelikler arasındadır. Ayrıca öğretmen arkadaşların okula ilişkin sahiplenme duygusuna sahip olması ve ciddi bir öğrenme ortamı için uğraş vermeleri dikkat çekicidir.” OY9

“Öğrencileri daha iyi tanıma açısından kişisel gelişimini bireysel olarak ve ailesiyle görüşüp paylaşır ve çözüm bulur. Genç nesil öğretmenlerin teknolojiyi etkili kullanmada, öğrencilere bilgi aktarmada daha etkili ve verimli olmaktadır. Okulumuzda görev yapmakta olan tüm öğretmenler Türk Milli Eğitimin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak görev yapmakta ve çalışmaktadırlar.” OY13

“Okulumuzda görev yapan öğretmenlerin 10 yıla aşkın bir deneyime sahip oldukları için neyi nasıl ve ne şekilde yapacaklarını bilen uzman öğretmenlerdir.” OY19

“İş birliği içerisinde, öğrencisinin menfaatini düşünen ve sınıfın başarısı için çaba gösteren öğretmenlerimiz mevcuttur.” OY2

“Pedagojik olarak donanımlı insanlar. İletişimleri gayet tatmin edici. Öğrencileriyle ilgileniyorlar. Başarılı olduklarını düşünüyorum.” OY5

“Uyum içerisinde çalışma gayreti. Öğrencilere karşı son derece iyi niyetli olmaları ve öğrencileri kazanma-kazandırma arzusu. Genel itibariyle derse giriş-çıkış saatlerine riayet etme.” OY14

Katılımcı okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin sahip olduğu olumlu nitelikler bakımından mesleki nitelik kategorisinde bulunan nitelikleri alan bilgisi ve kişisel nitelik kategorilerinde bulunan niteliklere nazaran daha çok ön planda tuttıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak katılımcı okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin sahip olduğu olumlu niteliklerden en çok tekrarlanan tema ise kişisel nitelik kategorisinde bulunan “çalışkan olma” özelliği olarak belirlenmiştir.

4.2. Okul Yöneticilerine Göre Öğretmenlerin Sahip Olduğu Olumsuz Niteliklere İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz niteliklere ilişkin ilgili alanyazında her ne kadar üç kategori adı altında gerekli bilgilendirilme yapılmışsa da araştırmanın bu bölümünde katılımcı okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda elde edilen sonuçlardan ötürü öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz nitelikleri iki kategori “mesleki nitelik” ve “kişisel nitelik” adı altında verilmiştir. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin mesleki ve kişisel nitelik kategorilerine ilişkin olumsuz nitelikler Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3. Okul Yöneticilerine Göre Öğretmenlerin Sahip Olduğu Olumsuz Niteliklere İlişkin Bulgular

Kategori	Tema	f
Mesleki Nitelikler	1- Disiplin problemi oluşturma	4
	2- Gruplaşma/hizipleşme	2
	3- Teknolojiyi etkin kullanamama	2
	4- Yönetime karşı güven problemi oluşturma	2
	5- Mesleki alanda tecrübesiz olma	2
	6- Mevzuat hükümlerini bilmeme	1
	7- Öğrenci odaklı olmama	1
	8- Okula destek sağlamama	1
	9- Mesleki alanda yetersiz olma	1
Kişisel Nitelikler	1- Derse geç girme	3
	2- Göreve riayet etmeme	2
	3- Empati kuramama	1
	4- Eğitime ticari açıdan bakma	1
	5- Kılık-kıyafet yönetmeliğine uymama	1
	6- Kurallara uymama	1
	7- Güncel bilgilerden yoksun olma	1

Okul yöneticilerinin vermiş oldukları yanıtlara bakıldığında öğretmenlerin mesleki nitelik kategorisinde frekans değeri en yüksek olan yanıtların başında sırasıyla “disiplin problemi oluşturma”, “gruplaşma/hizipleşme” ve “teknolojiyi etkin kullanamama” bulguları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kişisel nitelik kategorisinde ise frekans değeri en yüksek olan yanıtların başında sırasıyla “derse geç girme”, “göreve riayet etmeme” ve “empati kuramama” şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır.

Okul yöneticilerinin öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz nitelikler bakımından hem mesleki hem de kişisel nitelik kategorilerine ilişkin verdikleri yanıtlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

“Derse geç girme, kendisi erken girince de geç kalan öğrenciyi yok yazmaktadır. Teneffüste soru çözmeme (Bir teneffüsümüz var bahanesi). İdarenin verdiği görevleri angarya olarak görmek. Özverili öğretmenleri soğutmaya çalışmak (Enayi görme, biz de böyleydik). Akıllı tahtayı/teknolojiyi verimli kullanamıyorlar.” OY7

“Kendi görevi olmayan işlere karışma. Siyasi düşüncelerden dolayı gruplaşma/hizipleşme. Düşüncelere karşı tahammülsüzlük.” OY28

“İsteksizlik, derse geç girme isteği, verilen görevleri yapmama isteği, parasal olarak her yaptığının karşılığını almak istemesi.” OY29

“Öğretmenlerin çağın getirmiş olduğu yenilikler karşısında kendilerini güncelleyememesi ve etkinlikleri sağlıklı bir şekilde gerçekleştirememeleri ve kendilerini çok iyi görmeleri en büyük eksiklikleridir. Kadrolu olmanın rahatlığı, kendilerinin yerinde saymalarına neden olmaktadır.” OY8

“Öğretmenlerin, mevcut kuralları öğrenci gibi yok saymaları.” OY21

“Son zamanlarda sendikanın “Sivil Kıyafet” eylem kararını kötüye kullanarak okula sakallı gelmeleri.” OY15

“Teknoloji kullanımı yönünden eksiklikler var.” OY22

Katılımcı okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz nitelikler bakımından mesleki nitelik kategorisinde bulunan nitelikleri kişisel nitelik kategorisinde bulunan niteliklere nazaran daha çok ön planda tuttıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

4.3. Okul Yöneticilerine Göre Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Niteliklere İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusuna ilişki katılımcı okul yöneticilerinin görüşlerine göre öğretmenlerin alan bilgisi, mesleki ve kişisel nitelik kategorilerine ilişkin sahip olması gereken nitelikler aşağıdaki Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Okul Yöneticilerine Göre Öğretmenlerin Sahip Olması Gereken Niteliklere İlişkin Bulgular

Kategori	Tema	f
Alan Bilgisi Niteliği	1- Alanında uzmanlaşma	5
	2- Alanındaki yeniliklere açık olması	2
Mesleki Nitelikler	1- Öğrenci odaklı olma	10
	2- Mevzuat hükümlerine uygun davranma	6
	3- Teknolojiyi etkin kullanma	5
	4- Yeniliğe açık olma	5
	5- Sosyo-kültürel faaliyetleri önemseme	3
	6- Kendini geliştirme	3
	7- Veli ile etkileşim içinde olma	3
	8- İletişimi etkin kullanma	2
	9- Farklı öğretim yöntemlerini uygulama	2
	10- Çözüm odaklı olma	1
	11- Yönetimle iş birliği halinde olma	1
	12- Vizyon/misyon sahibi olma	1
	13- Lider olma	1
Kişisel Nitelikler	1- Çalışkan olma	10
	2- Sorumluluk üstlenme	4
	3- Fedakâr olma	2
	4- Sevecen olma	2
	5- Adil olma	2
	6- Öz değerlendirme yapma	1
	7- Vicdanlı olma	1
	8- Yapıcı olma	1
	9- Yaratıcı olma	1

Okul yöneticilerinin vermiş oldukları yanıtlar incelendiğinde, öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler bakımından alan bilgisi kategorisinde “alanında uzmanlaşması” ve “alanındaki yeniliklere açık olması” bulguları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin mesleki nitelik kategorisinde frekans değeri en yüksek olan yanıtların başında sırasıyla “öğrenci odaklı olma”, “mevzuat hükümlerine uygun davranma” ve “teknolojiyi etkin kullanma” şeklinde görüşler ortaya çıkmıştır. Son olarak öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler bakımından kişisel nitelik kategorisinde frekans değeri en yüksek olan yanıtların başında ise sırasıyla “çalışkan olma”, “sorumluluk üstlenme” ve “fedakâr olma” şeklinde özellikler belirlenmiştir.

Okul yöneticilerinin öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler bakımından hem alan bilgisi hem mesleki hem de kişisel nitelik kategorilerine ilişkin verdikleri yanıtlardan bazıları aşağıda vurgulanmaktadır.

“Öğretmenler alan bilgisi, sınıf yönetimi ve öğrencilerle iletişim yönünden kendilerini yeterince geliştirmişlerdir. Öğretmenler alanlarının öğretim programlarına ve pedagojik alan bilgisine sahiptirler.” OY32

“Öğretmen insan eğitmenidir. Tıpkı bir heykeltıraş gibi çocuğun güçlü ve olumlu yönlerini bulup, öğrencilere şekil verip muhteşem bir insan yetiştirmesine yardımcı olmalıdır.” OY15

“Okulumuzda görev yapan öğretmenlerin çalışkan olmasını, öğrenciyi her yönden geliştirmeye çalışan yapıda olmasını, sorumluluk almaktan korkmayan, ortada bir iş olduğunda istekli olan, azimli ve en önemlisi de sevgi dolu öğretmenler olmasını isterdim.” OY10

“Öğretmenin kişisel ve mesleki bilgileri, mesleki gelişimleri, alan bilgileri, genel kültür bilgileri bir öğretmende bulunması gereken en önemli niteliklerdir. Okulumuzda bulunan öğrencilere eşit mesafede olması, davranması, sınıf içinde iletişimin iyi olması konusunda daha çok çaba göstermesi. Bunun yanında kılık-kıyafetine özen gösteren, demokrat, yenilikleri takip eden, sanata ve çevreye saygı duyan nitelikleri sıralayabiliriz.” OY13

“Öncelikle öğretmenin davranış, söz ve giyim açısından öğretmenlik mesleğini temsil edecek niteliklere sahip olması gerekir. “Öğretmen hem bir eğitici hem de öğreticidir.” bunu bilmesi gerekir. Mesaisine ve giriş-çıkış saatlerine riayet etmesi gerekir. Okulu her yönüyle sahiplenmesi ve bu sorumluluk bilinciyle çalışması gerekir. Öğrencilerin hem topluma yararlı bir fert hem de akademik açıdan başarılı olmaları için dersini verimli bir şekilde işlemesi gerekir.” OY14

“Sosyal etkinliklere daha çok zaman ayırmalarını ve teknolojiye daha etkin kullanmalarını beklerim.” OY4

“Sorumluluk sahibi ve inisiyatif alabilen öğretmen benim için ideal öğretmendir.” OY27

“Okulumuz öğretmenlerinde tecrübenin yanı sıra ders dışı faaliyetlerde fedakârlık yapmalarını isterim. Bu fedakârlık daha çok ev ziyaretleri veya öğrencilerle ders dışında farklı etkinlikler düzenlemeleri şeklinde olabilir. OY24

Katılımcı okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler bakımından mesleki nitelik kategorisinde bulunan nitelikleri, alan bilgisi ve kişisel nitelik kategorilerinde bulunan niteliklere nazaran daha çok ön planda tuttıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler bakımından gerekçelerini sıralar iken öğretmenlerin öğrenciyi merkeze alması, okulun diğer paydaşları ile etkin bir iletişimin sağlanması, mevzuata riayet edilmesi, çağın getirmiş olduğu yeniliklere ayak uydurması, okuldaki görevlerde sorumluluk üstlenmesi, misyonlarını yerine getirme aşamasında etkin ve etkili olması, teknolojiyi etkili bir biçimde kullanması ve sosyo-kültürel faaliyetlere önem verilmesinin okulun sağlıklı bir şekilde misyonunu gerçekleştirme konusunda fayda sağlayacağı görüşlerinde birleşmişlerdir. Öğretmenlerde bulunulması istenilen niteliklerin asıl amacı okullardaki eğitim-öğretim faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesidir. Bundan ötürü öğretmenlerde aranan niteliklerin asıl hedefi öğrenciyi daha nitelikli bir hale getirmektir. Asıl hedefe ulaşmanın önemli koşullarından biri de öğretmenlerde arzulanan niteliklerin kazandırılmasıdır.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan araştırma sonucunda, okul yöneticilerinin öğretmenlerin sahip olduğu olumlu niteliklere ilişkin öne çıkan özellikler bağlamında alan bilgisi kategorisinde “alanında uzman olma”, mesleki nitelik kategorisinde “öğrenci odaklı olma” ve kişisel nitelik kategorisinde ise “çalışkan olma” şeklinde bulgular tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların görüşleri doğrultusunda öğretmenlerin sahip olduğu olumlu nitelikler bakımından mesleki nitelik kategorisinde bulunan özellikleri kişisel ve alan bilgisi kategorilerinde bulunan özelliklere nazaran daha çok ön planda tuttıkları ancak en sık tekrarlanan temanın ise kişisel nitelik kategorisinde bulunan “çalışkan olma” özelliği olarak belirlenmiştir. Genel olarak okul yöneticileri öğretmenlerin sahip olduğu olumlu niteliklere ilişkin ilk üç sıraya en çok vermiş oldukları yanıtların başında “çalışkan olma”, “öğrenci odaklı olma” ve “etkili iletişim kurabilme” özellikleri sıralanmıştır. Araştırmada öğretmenlerin sahip olduğu olumlu niteliklere ilişkin benzer bulguyu Gültekin'in (2015) yaptığı araştırmada, “çalışkan olma”, “öğrencilere karşı duyarlı olma” ve “insanlarla iyi ilişkiler kurabilme” bulguları desteklemektedir. Ayrıca aynı çalışmada “teknolojiyi etkin kullanma”, “sorumluluklarını bilme ve okul kurallarına uyma”, “sabırlı olma”, “fedakârlık yapma”, “sevecen olma” ve “empati kurma” gibi bulguları yapılan bu araştırmanın bulguları ile de örtüşmektedir. Benzer bulguları da Özabacı ve Acat'ın (2005) yaptığı araştırmadaki, “çalışkan olma”, “iletişim kurabilme”, “sorumluluk üstlenme”, “sabırlı olma” ve “tarafsız davranma” bulguları ile de örtüşmektedir. Başka bir araştırmada ise benzer bulguyu Duban ve Yelken (2010) yaptığı araştırmada öğretmen özelliklerinden “alanında uzman olma” sonucu araştırmamızın bulgusu ile örtüşmektedir. Aynı özelliği Durdukoca ve Demir'in (2012) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin “alanında uzman olma” sonucu ile de örtüşmektedir.

Öğretmenlerin sahip olduğu olumlu nitelikler bakımından alan bilgisi kategorisinde “alanında uzman olma”, mesleki nitelik kategorisinde “öğrenci odaklı olma” ve kişisel nitelik kategorisinde ise “çalışkan olma” özelliklerinin bulunması eğitim-öğretim sisteminde hedefleri gerçekleştirme adına geleceğe dair önemli bir emare olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü öğrenciyi merkeze almayan bir eğitim sisteminin hedefleri gerçekleştirilmesi söz konusu olamaz. Bundan dolayı, öğretmenlerin sahip olduğu olumlu

niteliklerin varlığı öğrencilerde istendik davranışlarının şekillenmesinde pozitif etki yapacağı bilinen bir gerçektir.

Okul yöneticilerinin öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz niteliklerden mesleki nitelik kategorisine ilişkin görüşlerinde ilk sırayı “disiplin problemi oluşturma” şeklinde iken kişisel nitelik kategorisinde ise “derse geç girme” bulguları tespit edilmiştir. Genel olarak okul yöneticilerinin öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz niteliklere ilişkin ilk üç sıraya en çok vermiş oldukları yanıtların başında “disiplin problemi oluşturma”, “derse geç girme” ve “gruplaşma/hizipleşme” davranışları sıralanmıştır. Yapılan bu araştırmada öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz niteliklere ilişkin bulgu, Gözütok'un (1999) yaptığı araştırmada, öğretilerde etik olmayan davranışları arasında “yönetmeliklere aykırı davranma” bulgusunu desteklemektedir. Bir diğer benzer bulgu ise Bayrak, Karataş ve Gürel'in (2018) yaptığı araştırmada öğretmenlerin olumsuz davranışlarından “derse geç girme” bulgusu ile örtüşmektedir. Ayrıca Kara'nın (2016) yaptığı araştırmada “sendikanın gruplaşmaya etki etmesi” bulgusu da yapılan bu araştırmanın "gruplaşma/hizipleşme" bulgusu ile paralellik göstermektedir.

Öğretmenlerin sahip olduğu olumsuz nitelikler bakımından mesleki nitelik kategorisinde “disiplin problemi oluşturma” ve kişisel nitelik kategorisinde ise “derse geç girme” davranışlarını sergilemeleri eğitim-öğretilerin aksamasına ve de öğrencilerin gelişimlerine yönelik zedeleyici bir etki yapacağı aşıkardır. Eğitim gibi ciddi bir müessesenin ihmalkârlığına mahal verilmemesi adına öğretmenlerin bu tip davranışların minimize edilmesi ya da hiç yaşanılmaması adına önleyici tedbirlerin alınması elzemdir.

Okul yöneticileri, öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklere ilişkin öne çıkan özellikler alan bilgisi kategorisinde “alanında uzmanlaşma”, mesleki nitelik kategorisinde “öğrenci odaklı olma” ve kişisel nitelik kategorisinde ise “çalışkan olma” şeklinde bulgular tespit edilmiştir. Genel olarak okul yöneticilerinin öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklere ilişkin ilk üç sıraya en çok vermiş oldukları yanıtların başında “öğrenci odaklı olma”, “çalışkan olma” ve “mevzuat hükümlerine uyum sağlama” özellikleri sıralanmıştır. Araştırmanın ikinci sorusundaki görüşler neticesinde ortaya çıkan öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklere ilişkin Duban ve Yelken (2010), Durdukoca ve Demir, (2012), Gültekin (2015) ve Özabacı ve Acat'ın (2005) yaptığı araştırmaların sonuçları bu araştırma sonucunu desteklemektedir. Öğretmenlerde istenilen niteliklerin sağlanması taktirde her şeyden öte neyi nasıl ve niçin yaptığının farkında olan gerek bireysel gerekse de toplumsal gelişmelere etki edebilecek mahiyette olacağı ve de eğitim-öğretilerden beklentilerin gerçekleşmesi daha reel hale gelebilecektir. Çünkü bir ülkenin gelişmişliği, o ülkenin bireylerine sağlamış olduğu eğitim kalitesi ile paralellik göstermektedir. Okul yöneticilerinin öğretmenlerin hem sahip olduğu olumlu nitelikler hem de sahip olması gereken niteliklere ilişkin genel görüşleri arasında öne çıkardıkları özelliklerin paralellik gösterdiği, bu paralellik neticesinde okul yöneticilerinin okullarda ihtiyaç duyulan öğretmen niteliklerinin neler olması gerektiğinin bilincinde olmaları araştırmanın güvenilirliğine ilişkin olumlu yönde katkı sağlamıştır.

Sonuç olarak, okul yöneticilerinin öğretmenlerin sahip olması gereken niteliklerden hem alan bilgisi hem mesleki hem de kişisel nitelik kategorilerinde bulunan temalara ilişkin gerekçeler incelendiğinde, eğitim-öğretilerin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine, öğrencinin kişisel ve sosyal becerilerinin gelişmesine, çağın getirmiş olduğu yeniliklere ayak uydurmasına, öğretil sistemlerinde farklı yöntemlerin kullanılmasına, teknolojinin eğitim-öğretilerin araçsallığı haline getirilmesine ve ülkenin gelişmişliğine katkı sağlaması açısından her yönden nitelikli öğretmenlerin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Genel olarak öğretmenlerin nitelikli olmasındaki temel amaç, geleceğın yetişkinleri olan çocukların daha nitelikli bireyler haline getirilmesidir. Öğretmenlerden bu denli hedefleri gerçekleştirmeleri beklenirken, öğretmenlerinde istenilen nitelikte olması bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, hem öğretmen yeterliği hem de öğretmenlere sağlanan imkânların yeniden gözden geçirilmesi önem arz etmektedir.

6. ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde araştırma bulguları ışığında aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

1- Öğrencilerin kişisel, mesleki ve sosyal becerilerinin gelişimine yönelik öğretmenlerin öğrenciyi merkeze alma ve sorumluluk üstlenme vb. konularda öğretmenlerin motivasyonlarını arttırmayı kapsayıcı eğitsel etkinlikler düzenlenebilir.

2- Öğretmenlerin niteliğinin artırılması amacıyla hem öğretmenlik mesleğinin özlük haklarının düzenlenmesi hem de toplumda daha saygın bir meslek olmaya dönük gerekli mevzuat hükümlerinin yeniden gözden geçirilmesi (örneğin başarı sıralaması için ÖSYM ilk 200 bindeki bireylere öğretmenliği tercih edebilme olanağı sağlaması gibi) önerilebilir.

3- Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin sahip oldukları olumsuz tutum ve davranışlara yönelik olarak hem öğretmenlere hem de yöneticilere önleyici tedbirlerin alınması bağlamında seminerler verilebilir.

5- Araştırma Siirt il merkezinde bulunan ilkokul, ortaokul ve lise kurumlarında görev yapan okul yöneticileri üzerinde yapılmıştır. Benzer araştırmaların hem farklı illerde ve hem de özel okullarda görev yapan yöneticiler üzerinde de yapılabilir.

KAYNAKÇA

BALCI, E. (1991). Öğretmenlerin sosyal statüsü ve ödüllendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6, 121-128.

BAYRAK, A., KARATAŞ, H. ve GÜREL, M. (2018). *Öğretmenlerin sınıfta sergiledikleri olumsuz tutum ve davranışlar üzerine bir araştırma*. International Congress on Curriculum and Instruction, Kars.

BURNS, L.T. and HOWES, J.(1988). Handing Control to Local Schools. *Education Dipest*, 54(3),6-9.

BURSALIOĞLU, Z. (2005). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

CRESWELL, J. W., HANSON, W. E., CLARK PLANO, V. L. & MORALES, A. (2007). Qualitative research designs: Selection and implementation. *He counseling psychologist*, 35(2), 236-264.

DEMİR, E. & KÖSE, M. (2016). Öğretmenlerin rol modeli hakkında öğretmen görüşleri. *Akademik Bakış Dergisi*, 53, 38-57.

DUBAN, N. ve YELKEN, T.Y.(2010). Öğretmen adaylarının yansıtıcı düşünme eğilimleri ve yansıtıcı öğretmen özellikleriyle ilgili görüşleri. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 343-360.

DURDUKOCA, F. ve DEMİR, M. (2012). İlköğretim öğretmenlerin bazı değişkenlere göre yansıtıcı düşünme düzeyleri ve düşüncelerindeki öğretmen niteliklerinin yansıtıcı öğretmen niteliklerine uygunluğu. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 357-374.

EKİZ, D. & KOÇYİĞİT, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin “öğretmen” kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 439-458.

GÖZÜTOK, F. D. (1995). *Öğretmenlerin demokratik tutumları*. Ankara: Ekin Yayıncılık.

GÖZÜTOK, D. (1999). Öğretmenlerin etik davranışları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(32), 83-99.

GÜLTEKİN, M. (2015). İlköğretim öğrencilerinin ideal öğretmen algısı. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(11), 725-756.

IŞIKTAŞ, S. (2015). Öğretmen adaylarının iyi öğretmen olma ile ilgili görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(4), 119-131.

KALYONCU, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının öğretmenlik kavramına ilişkin metaforları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 471-484.

KARA, M. (2016) Öğretmenlerin sendikalara üye olmama nedenleri ve sendikalardan beklentileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(22), 423-440

KÖSEOĞLU, K. (1994). *İlköğretime Öğretmen Yetiştiren Kurumlarda Öğretim Elemanı Yeterliklerinin Değerlendirilmesi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KÖSTERELİOĞLU İ. ve KÖSTERELİOĞLU, M. A. (2008). Stajyer öğretmenlerin mesleki yeterliklerini kazanma düzeylerine ilişkin algıları. *SAÜ Fen Edebiyat Dergisi*, 2, 257-275.

MARSON, S. (1990). Creating a Climate for Learning. *Nursing Times*, 86(17), 53-55.

- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI [MEB] (2005). Öğretmen yetiştirme ve eğitimi genel müdürlüğü temel eğitime destek projesi öğretmen eğitimi bileşeni öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri. <http://otmg.meb.gov.tr>
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI [MEB] (2010). *Öğretmen Yeterlikleri*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara: MEB Yayınları.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI [MEB] (2017). *Öğretmen yetiştirme ve geliştirme genel müdürlüğü öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri*. Ankara: MEB Yayını. <https://oygm.meb.gov.tr/>
- OKTAY, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 187-193.
- OSTROFF, C. and SCHMITT, N. (1993). Configurations of Organizational Effectiveness and Efficiency. *Academy of Management Journal*, 36(6),1345-1361.
- ÖZABACI, N. ve ACAT, M. B. (2005). Öğretmen adaylarının kendi özellikleri ile ideal öğretmen özelliklerine dönük algılarının karşılaştırılması. *Kurum ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 42, 211-236.
- ÖZDİL, İ. (1973). *Eğitimde Yeniliğe Doğru*. Ankara: Mesleki ve Teknik Öğretim Kitapları.
- PURKEY, C.S. (1985). School Reform: The District Policy Implications of the Effective School. *The Elementary School Journal*, 85, 353.
- REİTZUG, U. (1989). Principal-Teacher Interactions in Instructionally Effective and Ordinary Schools. *Urban Education*, 24(1), 38- 58.
- TAŞKAYA, S. M. (2012). Nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özelliklerin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(33),283-298.
- TÜRK EĞİTİM DERNEĞİ [TED]. (2015). Öğretmen gözüyle öğretmenlik mesleği. <https://tedmem.org/download/ogretmen-gozuyle-ogretmenlik-meslegi>. Erişim Tarihi:11 Kasım 2019.
- UYGUN, S. (2012). Basında öğretmen sorunları. *Millî Eğitim*, 194, 72-91.
- ÜNSAL, S. (2018) Türkiye’de Öğretmenlik mesleğinin statusüne ilişkin bir pareto analizi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 111-130.
- WOOLFOLK, A. and Nicholich, L.M. (1980). *Educational Psychology For Teachers*. Prentice Hall, USA.
- YETİM, A. A. & GÖKTAŞ, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2) 541-550.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.